

Brussel

OGSÅ KJENT SOM

fr. *Bruxelles*

ty. *Brüssel* (av *Broeksele*, 'bostedet ved myren')

Brussel, hovedstad i Belgia; 139 500 innb. (2003). Brussel ligger i den nederlandsktalende delen av Belgia, men er offisielt tospråklig, selv om et flertall av innbyggerne snakker fransk. Bykjernen er omgitt av 18 øvrige kommuner, som til sammen danner byområdet Brussel: Schaarbeek i nord, Etterbeek i øst, Ixelles (Elsene) i sørøst, St. Gilles, Uccle (Ukkel) og Forest (Vorst) i sør, Anderlecht og Molenbeek-St. Jean i vest m.fl. Sammen utgjør de 19 kommunene Belgias tredje, tospråklige region, La Région de Bruxelles Capital/Brussels Hoofdstedelijk Gewest, ved siden av det franskspråklige Vallonia og det nederlandsktalende Flandern; 161 km² med 992 000 innb. (2003).

Brussel er det administrative, kommunikasjonsmessige og kulturelle senter i Belgia. Byen er videre hovedsete for Den europeiske union (EU), sete for generalsekretariatet i NATO og en rekke andre internasjonale organisasjoner og selskaper. Senter for internasjonal bankvirksomhet, viktig børs. Storparten av industrien ligger i forstedene, spesielt i et belte nord-sør langs elven Senne (Zenne). Produksjonen dekker et meget bredt spekter: tekstiler, klesvarer, maskiner, elektriske artikler, møbler, kjemikalier m.m.

Jernbaner og motorveier forbinder Brussel med alle deler av Belgia. Havgående båter med en dybde på inntil 6 meter har siden 1922 kunnet gå opp til havnen i Brussel gjennom Willebroek-kanalen fra Antwerpen. Brussel-Charleroi-kanalen forbinder byen med vannveiene Meuse og Sambre. Internasjonal lufthavn nordøst for byen.

Universitetet, grunnlagt 1834, ligger i den sørøstlige del av byområdet. Brussel har også andre høyere læreanstalter og en rekke kulturinstitusjoner ellers: kunstsamlinger med bl.a. de store flamske mesteres verker, museer, teatre, opera (tospråklig). Europeisk kulturby år 2000.

Bybeskrivelse

Brede bulevarder danner en tilnærmet femkant omkring bykjernen; de går der hvor bymurene lå inntil de ble revet (1819-40). Monumentale og stilfulle byggverk ved parkanlegg og plasser har gitt Brussel stort ry for skjønnhet. Ved rådhusplassen (Grand Place/Grote Markt) ligger rådhuset (Hôtel de Ville), reist i gotisk stil 1402-54, med høyt tårn og rikt smykket med

skulpturer. Plassen er ført opp på UNESCOs Liste over verdens kultur- og naturarv. I nærheten av rådhusplassen ligger den velkjente fontenen med bronsestatuen Manneken Pis. Nær Place Royale og det sentrale parkområdet ligger det kongelige slott, nasjonalforsamlingen (Palais de la Nation) og de fleste departementsbygninger. Den høyreiste gotiske katedralen St. Michel er berømt bl.a. for sine glassmalerier. Det storslåtte Palais du Cinquantenaire fra 1880 ble reist til minne om Belgias selvstendighet i 1830 og rommer nå rike samlinger av kunsthåndverk og arkeologiske funn. I nord, nær Laeken-parken ligger landemerket Atomium, bygd til verdensutstillingen i 1958.

Historie

Brussel nevnes første gang på 900-tallet. I de tider var handelsveien fra Köln til Brugge en viktig ferdselsåre, og Brussel ble en handelsplass på grensen mellom flamlendernes og vallonenenes land. Ullindustrien kom i gang, og etter hvert ble Brussel kjent for sine gobeliner og kniplinger. Kanalanlegg fremmet forbindelsen med Nordsjøen (Willebroek-kanalen, ferdig 1561). Brussel ble residensby for hertugene av Brabant, og senere for de spanske stattholdere. Byen hadde tunge tider under Nederlandenes frihetskamp og senere under Ludvig 14s kriger, særlig i 1695, da byen ble nesten ødelagt. Men den kom seg godt opp under det østerrikske herredømme på 1700-tallet. Etter at Wienerkongressen i 1815 hadde slått Holland og Belgia sammen til en stat, skiftet Brussel med Haag om å være hovedstad. Det belgiske opprøret i 1830 begynte i Brussel og frigjorde landet. Siden har Brussel vært hovedstad i Belgia. Byen var besatt av tyske styrker under begge verdenskriger, men ble ikke nevneverdig skadet. Etter den annen verdenskrig har byen fått en fremtredende plass som vertsby for EU-administrasjonen og (fra 1967) NATO-hovedkvarteret. Innenrikspolitisk er byen preget av at den har en overveiende fransktalende befolkning på tross av at den ligger i et nederlandskspråklig område. Etter den nye belgiske forfatningen av 1993 er Stor-Brussel en egen tospråklig provins.